

Ako možno v misijnej perspektíve oceniť službu posvätných služobníkov vo vzťahu k službám vychádzajúcim z krstu?

BOŽIE SLOVO:

(Ef 4, 11-14)

Čítanie z listu sv. Apoštola Pavla Efezanom: *Kristus ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, ¹² aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, ¹³ kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna, k zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku, ¹⁴ aby sme už neboli malými deťmi, ktorými sem-tam hádže a zmieta hocikaják vietor klamlivého ľudského učenia, ktorý podvodne strháva do bludu.* Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, katechézy / úvahy 372, 340, 312, 325, 286)

„Záverečné dokumenty kontinentálnych zhromaždení vyjadrujú silnú túžbu, aby sa synoda zaoberala vzťahom medzi služobným kňazstvom a službami vychádzajúcimi z krstu, pričom zdôrazňujú, že v bežnom živote spoločstiev je ich vzťah náročný. Synodálny proces ponúka cennú príležitosť zamerať sa vo svetle učenia Druhého vatikánskeho koncilu na vzťah medzi bohatstvom povolání, chariziem a služieb, ktoré vychádzajú z krstu na jednej strane a posvätnou službou, vnímanou ako neodňateľný dar a úlohu v službe Božiemu ľudu na strane druhej,“ pokračuje v dnešnom pracovnom liste Instrumentum laboris Synody.

Všetci sme kňazi. Každý jeden pokrstený katolík samým krstom dostal účasť, povinnosť a súčasne právo podieľať sa na úrade a poslaní Krista kňaza, proroka a kráľa a bol pomazaný svätou krizmou na znak uvedenia do tohto úradu. Vykonávanie tohto poslania a úradu v Cirkvi i vo svete by sme mohli nazvať samou podstatou kresťanstva. Bolo to tak už v Starom zákone, kde Boh hovorí celému Izraelu, *„budete mi kráľovským kňazstvom a svätým národom“* (Ex 19, 6). Zároveň je ustanovené *služobné kňazstvo*, ktoré zastáva Aron a jeho potomci a kmeň Léviho. Jeho úlohou je napomáhať ľudu vykonávať toto všeobecné kráľovské kňazstvo všetkých, vyučovaním a bohoslužbou. Ježiš túto štruktúru nezrušil, ale naplnil. On sám je jediný Kňaz Novej Zmluvy. Všetci ostatní máme už len *účasť* na tomto Jeho kňazstve a to je súčasne naše privilegium a dar, môcť niečo také! A tak ako vtedy, aj dnes je tu *služobné* kňazstvo presbyterov (ktorých ľudovo voláme „kňazi“), diakonov a biskupov na to, aby vyučovaním, vedením a posväcovaním cez liturgiu a sviatosti napomáhalo tomuto všeobecnému *kráľovskému* kňazstvu všetkých pokrstených veriacich a jeho uskutočňovaniu. Práve v tom je zásadný problém klerikalizmu, že robí *po služobného* kňazstva niečo viac, než je *kráľovské* kňazstvo všetkých pokrstených a snaží sa ho týmto služobným kňazstvom doslova nahradiť a vytlačiť veriacich kamsi na okraj Cirkvi ako len nejakých nesvojprávnych a pasívnych prijímateľov, ktorých úlohou je len zúčastniť sa niečoho a poslúchať, čo im tí prví povedia. Takže...:

a) v perspektíve načrtnutej Druhým vatikánskym koncilom sa potvrdzuje **nevyhnutný vzťah medzi spoločným kňazstvom a služobným kňazstvom**. Nie je medzi nimi žiadne protirečenie alebo konkurencia, ani dôvod na nárokovanie: treba len uznať ich vzájomné dopĺňanie sa;

b) kontinentálne zhromaždenia jasne oceňujú **dar služobného kňazstva a zároveň vyjadrujú hlbokú túžbu po jeho obnove v synodálnej perspektíve**. Poukazujú na **tŕažkosti so zapojením** časti kňazov do synodálneho procesu a konštatujú rozšírené obavy, že služba posvätných služobníkov sa **nevykonáva primerane výzvam našej doby, je vzdialená od života** a potrieb ľudí, často sa obmedzuje len na liturgicko-sviatostnú oblasť. Vyjadrujú tiež znepokojenie nad **osamelosťou**, ktorú mnohí kňazi zažívajú, a zdôrazňujú, že kňazi potrebujú starostlivosť, priateľstvo a podporu;

c) Druhý vatikánsky koncil učí, že „ekleziálnu službu vykonávajú v rozličných stupňoch tí, ktorí sa od dávnych čias volajú biskupi, presbyteri a diakoni“ (LG 28). Z kontinentálnych zhromaždení vyšla požiadavka, **aby posvätná služba bola v rozmanitosti úloh pre všetkých živým svedectvom o spoločstve a službe** v logike evanjeliovej bezodplatnosti. Vyjadrujú tiež túžbu, aby biskupi, kňazi a diakoni **vykonávali svoju službu v synodálnom štýle**, aby rozpoznali a využili dary a charizmy prítomné v spoločstve, aby podporovali a sprevádzali procesy komunitného prevzatia misie, aby zaručili rozhodnutia v súlade s evanjeliom a v načúvaní Duchu Svätému. Žiada sa tiež obnova programov v seminároch, aby boli viac synodálne orientované a viac v kontakte s celým Božím ľudom;

d) v súvislosti s takýmto poňatím služobného kňazstva v službe krstného života sa zdôrazňuje, že **klerikalizmus** izoluje, oddeľuje a oslabuje zdravú a celú služobnú Cirkev, pričom formácia sa považuje za privilegovaný spôsob, ako klerikalizmus účinne prekonať. Zdôrazňuje sa tiež, že **klerikalizmus sa neprejavuje výlučne len zo strany posvätných služobníkov**, ale rôznymi spôsobmi je prítomný vo všetkých zložkách Božieho ľudu;

e) v mnohých regiónoch je dôvera v posvätných služobníkov, ktorí zastávajú cirkevné úrady a funkcie, ako aj **dôvera v cirkevné inštitúcie a Cirkev ako celok oslabená** v dôsledku „škandálu zneužívania, ktorého sa dopustili členovia kléru alebo osoby zastávajúce cirkevné úrady: ide predovšetkým o zneužívanie maloletých a zraniteľných osôb, ale aj zneužívanie iného druhu (duchovné, sexuálne, ekonomické, zneužívanie autority, svedomia). Ide o otvorenú ranu, ktorá naďalej spôsobuje bolesť obetiam a tým, ktorí to prežili, ich rodinám a komunitám“ (DKE 20).

OTÁZKA NA ROZLIŠOVANIE (riešenie, hľadanie odpovede, „Božieho konsenzu“ – pozn.red.):

Ako môžeme v Cirkvi podporovať kultúru a konkrétne formy spoluzodpovednosti, v ktorých bude plodný vzťah medzi službami vychádzajúcimi z krstu a posvätnou službou? Ak je Cirkev „celá služobná“, ako možno v misijnej perspektíve chápať dary posvätných služobníkov v rámci jediného Božieho ľudu, ktoré im sú vlastné?

UVAŽUJEME:

Úrady v Cirkvi sú službami – a ich zmyslom je napomáhať tomu, aby napríklad vo farnosti všetci farníci dorástli do Pavlom v úvode spomenutej zrelosti Krista, zrelosti Božieho synovstva a to tým, že sa naplno ujmú svojej služby účasti na poslaní a práci Krista kňaza, proroka a kráľa v budovaní Jeho Tela, Cirkvi.

Okrem už spomenutého klerikalizmu, ktorý sa snaží zločinne zabrániť a znemožniť veriacim v dosiahnutí tejto zrelosti a snaží sa túto účasť obmedziť iba na vysvätených kňazov, diakonov a biskupov – a je jedno, či to robí farár alebo farníci – spomenul tento pracovný list ešte tieto myšlienky hodné našej pozornosti:

Kňaz ako člen spoločstva. Farnosť nie je organizácia, ale rodina. Farár nie je úradník a zamestnanec na farskom úrade, ale člen tejto rodiny. V praxi kňazi často žijú ako vydedenci a siroti. Veriaci ich najprv účtujú ako veľkijakých „veľadostojných pánov“ oslovia, ale potom ich pošlú na faru ako do vyhnanstva a vylúčia ich (často v mene akejsi klerikálnej „úcty“) zo svojho spoločstva, vzťahov, života. Človek sa potom ani nečuduje, ak si takýto vyhnanec nájde milenkú alebo to všetko utopí v alkohole...

A druhé, úlohou farára je byť *facilitátorom*, čiže po slovensky „napomáhačom“ toho, aby farnosť naplno žila všetky tri úrady Krista ako *spoločensvo* uskutočňujúce *misiu*, na ktorých majú všetci plnú *spoluúčasť*. To sú tie tri kľúčové slová synody. Farár nie je riaditeľ, nie je autokrat, nie je ten, kto o sebe hovorí, že „JA som opravil kostol, JA som postavil faru, ...“ – lebo aj keby to naskutku bola pravda, jeho úlohou nebolo urobiť to sám, ale pomôcť farnosti byť spoločensvom, ktoré potom samo vie, chce a dokáže urobiť aj takéto veci!

SKÚMAME / ROZLIŠUJEME:

A k hlavnej otázke na rozlišovanie ešte pár podotázok z pracovného listu, ktoré sa dotýkajú aj nás, farnosti:

1) Ako napomôcť, „aby sa v Cirkvi rozvíjalo také chápanie duchovnej služby, ktoré sa neredukuje len na služobné kňazstvo, no zároveň ho posilňuje?“ Ako môžete pomôcť farárovi, aby takýmto facilitátorom a teda dobrým pastierom bol?

2) „Ako môžeme spoločne nájsť a pomenovať spôsoby, akými klerikálne zmysľanie posvätných služobníkov a laikov bráni plne sa prejaviti povolaniu posvätných služobníkov v Cirkvi, ako aj ostatných členov Božieho ľudu? Ako môžeme spoločne nájsť spôsoby, ako toto zmysľanie prekonať?“ Aby farár bol naozaj pastierom a veriaci naozaj *kráľovskí* kňazi Krista? Čo tomu bráni? Zo strany laikov? Zo strany farára? Prípadne vášho biskupa? Čo s tým?